

ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

(Republic of Indonesia)

๑. ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้ง

: เป็นประเทศหมู่เกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยกว่า ๑๗,๕๐๘ เกาะ รวมอยู่ในพื้นที่ ๔ ส่วน คือ

- ๑) หมู่เกาะซุนดาใหญ่ ประกอบด้วย เกาะชวา สุมาตรา บอร์เนียว และสุลาเวสี
- ๒) หมู่เกาะซุนดาน้อย ประกอบด้วย เกาะเล็กๆที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกของเกาะชวา ได้แก่ เกาะบาหลี่ ลอมบอก ซุมบาวา ซุมบา ฟลอเรส และติมอร์
- ๓) หมู่เกาะมาลุก หรือหมู่เกาะเครื่องเทศ ตั้งอยู่ระหว่างสุลาเวสี กับอิเรียนจายา บนเกาะนิวกินี
- ๔) อิเรียนจายา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของปาปัวนิวกินี ตั้งอยู่บนเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย และเป็นสะพานเชื่อมระหว่างทวีปเอเชียกับออสเตรเลีย ทำให้สามารถควบคุมเส้นทางการติดต่อระหว่างทั้งสองมหาสมุทรโดยผ่านช่องแคบที่สำคัญ เช่น ช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดา และช่องแคบลอมบอก ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมายังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชีย

อาณาเขต	: มีอาณาเขตรวม ๒,๘๓๐ กม. ติดต่อกับติมอร์เลสเต ๒๒๘ กม. มาเลเซีย ๑,๗๘๒ กม. ปาปัวนิวกินี ๘๒๐ กม.
พื้นที่	: ๑,๙๐๔,๕๖๙ ตร.กม. (พื้นดิน ๑,๘๑๑,๕๖๙ ตร.กม. และพื้นน้ำ ๙๓,๐๐๐ ตร.กม.)
การใช้ที่ดิน	: เป็นพื้นที่เพาะปลูก ๑๑.๐% (ปลูกพืชยืนต้น ๗.๐% อื่นๆ ๘๓.๐%)
ภูมิประเทศ	: เป็นหมู่เกาะ ๑๗,๕๐๘ เกาะ
ภูมิอากาศ	: เขตร้อนชื้นแบบศูนย์สูตร มี ๒ ฤดู คือ ฤดูแล้ง (พ.ค.-ต.ค.) และฤดูฝน (พ.ย.-เม.ย.)
เมืองหลวง	: กรุงจาการ์ตา (Jakarta)
วันชาติ	: ๑๗ สิงหาคม
เมืองสำคัญ	: อินโดนีเซียมีทั้งหมด ๓๓ จังหวัด และเขตการปกครองอิสระ ๒ แห่ง คือ อาเจะห์ และยอร์กจาการ์ตา และเมืองสำคัญได้แก่ สุราบายา บันดุง เมดาน บาหลี
ทรัพยากรธรรมชาติ	: น้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ได้แก่ ถ่านหิน นิกเกิล แมงกานีส อลูมิเนียม บอไซด์ ดีบุก ทองแดง เงิน ทองคำ และแร่เหล็ก ปู่ย ป่าไม้ ได้แก่ ไม้สัก ไม้จัน ไม้เต็ง ไม้ยาง ไม้มะฮอกกานี ต้นปาล์ม หวาย และไม้ไผ่ และผลิตภัณฑ์ประมง
ผลผลิตทางการเกษตร	: ปาล์มน้ำมัน โกโก้ เครื่องเทศต่างๆ กาแฟ ชา ยาสูบ และยางพารา
เวลา	: GMT +๗ เวลาเท่าประเทศไทย

๑.๒ ประชากร (ปี ๒๕๕๓)

จำนวนประชากร	: ๒๔๕.๖ ล้านคน (เกาะชวา ๕๘ % เกาะสุมาตรา ๒๑.๑ % เกาะสุลาเวสี ๗.๑ % เกาะกาลิมันตัน ๕.๕ %)
อัตราการเพิ่มประชากร	: ๑.๑ %
เชื้อชาติ	: จาวา ๔๐.๖ % ชุนดา ๑๕ % มาดู ๓.๓ % มินนัง ๒.๗ % อื่นๆ ๒๙.๙ %
ศาสนา	: อิสลาม ๘๖.๑ % คริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ๕.๗ % คริสต์นิกายแคทอลิก ๓.๐ % ฮินดู ๑.๘ % และอื่นๆ ๓.๔ %
ภาษา	: Bahasa Indonesia เป็นภาษาราชการ (ดัดแปลงมาจากภาษามลายู) อังกฤษ ดัตช์ และภาษาพื้นเมืองกว่า ๕๘๓ ภาษา (ส่วนใหญ่พูดภาษาจาวา)
การรู้หนังสือ	: อายุ ๑๕ ปี ขึ้นไปอ่านออกเขียนได้ ๙๐.๔ %

๑.๓ รัฐบาล

- ระบอบการปกครอง : ประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข และหัวหน้าฝ่ายบริหาร
- ประธานาธิบดี : ดร. ซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน (Susilo Bambang YUDHOYONO)
(รับตำแหน่งสมัยแรกเมื่อปี ๒๕๔๗-๒๕๕๒ และสมัยที่ ๒ ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๗)
รับตำแหน่งเมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒)
- หัวหน้ารัฐบาล : ดร. ซูซิโล บัมบัง ยูโดโยโน (Susilo Bambang YUDHOYONO)
- รัฐมนตรีต่างประเทศ : ดร.อาร์ เอ็ม มาร์ตี มูเลียนา นาทาเลกาว่า
- รัฐมนตรีการค้า : นายกีตาร์ เอราวัน เวจาวัน (H.E. Mr. Gita Irawan Wirjawan)
(ดำรงตำแหน่งเมื่อ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๔)

DG of International Trade Cooperation : Mr. Herry Soetanto

๑.๔ ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ (๒๕๕๓)

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ : ๗๐๖.๗ พันล้านเหรียญสหรัฐ
(มาจากภาคเกษตรกรรม ร้อยละ ๑๕.๓ ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ ๔๗ และภาคบริการ ร้อยละ ๓๗.๗)
- ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว : ๔,๒๐๐ เหรียญสหรัฐ
- อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ : ร้อยละ ๖.๑
- อัตราเงินเฟ้อ : ร้อยละ ๕.๑
- อัตราการว่างงาน : ร้อยละ ๗.๑
- กำลังแรงงาน : ๑๑๖.๕ ล้านคน (ภาคเกษตร ร้อยละ ๓๘.๓ ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ ๑๒.๘ และภาคบริการ ร้อยละ ๔๘.๙)
- อัตราดอกเบี้ยธนาคาร : ร้อยละ ๖.๓๗ (ธันวาคม ๒๕๕๓)

๑.๕ การค้าระหว่างประเทศ (๒๕๕๓)

- มูลค่าการส่งออก : ๑๕๗.๗๘ พันล้านเหรียญสหรัฐ
- สินค้าส่งออกสำคัญ : น้ำมันและก๊าซ ไขมันและน้ำมัน เครื่องจักรไฟฟ้า ยาง สินแร่ เครื่องจักรกล กระดาษ
- ตลาดส่งออกสำคัญ : ญี่ปุ่น (ร้อยละ ๑๖.๓) จีน (ร้อยละ ๙.๙๕) สหรัฐฯ (ร้อยละ ๙.๐) สิงคโปร์ (ร้อยละ ๘.๗)
เกาหลีใต้ (ร้อยละ ๗.๙) อินเดีย (ร้อยละ ๖.๓) มาเลเซีย (ร้อยละ ๕.๙)
ไต้หวัน (ร้อยละ ๓.๑) ไทย (ร้อยละ ๒.๙)

มูลค่าการนำเข้า	: ๑๓๕.๖๖ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
สินค้านำเข้าสำคัญ	: น้ำมันและก๊าซ เครื่องจักรกล เครื่องจักรไฟฟ้า เหล็กและเหล็กกล้า ยานยนต์ เคมีภัณฑ์ พลาสติก
แหล่งนำเข้าสำคัญ	: จีน (ร้อยละ ๑๕.๑) สิงคโปร์ (ร้อยละ ๑๔.๙) ญี่ปุ่น (ร้อยละ ๑๒.๕) สหรัฐฯ (ร้อยละ ๖.๙) มาเลเซีย (ร้อยละ ๖.๔) เกาหลีใต้ (ร้อยละ ๕.๗) ไทย (ร้อยละ ๕.๕)
สกุลเงิน	: รูเปียห์ (Indonesian Rupiah : IDR)
อัตราแลกเปลี่ยน	: ๑,๐๐๐ รูเปียห์/๓.๗๖๓๖ บาท (ณ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๕)

๒. การเมืองและสังคม

อินโดนีเซียเป็นประเทศประชาธิปไตยที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของโลก รองจากอินเดียและสหรัฐฯ มีระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร ภายใต้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๘ ซึ่งกำหนดให้ใช้หลักปรัชญาศีลเป็นหลักในการปกครองประเทศ ประกอบด้วย ๑) การนับถือพระเจ้าองค์เดียว ๒) การเป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม ๓) ความเป็นเอกภาพ ของอินโดนีเซีย ๔) ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน และ ๕) ความยุติธรรมในสังคมชาวอินโดนีเซียทั้งหมด

ประธานาธิบดี

มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของอินโดนีเซีย (ที่ผ่านมาประธานาธิบดีมาจากการแต่งตั้งโดย MPR) ตามรัฐธรรมนูญระบุให้ประธานาธิบดีเป็นหัวหน้ารัฐบาลและเป็นผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ประธานาธิบดีอยู่ในตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน ๒ สมัย (สมัยละ ๕ ปี)

ประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่บริหารประเทศโดยมีคณะรัฐมนตรีซึ่งมาจากการแต่งตั้งทำงานร่วมกัน ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน ดร. ซูซิโล บัมบัง ยูโตโยโน เป็นประธานาธิบดีอินโดนีเซียคนแรกที่ได้รับเลือกตั้งกลับเข้ามาทำงาน เป็นสมัยที่ ๒ มีนโยบายมุ่งเน้นการลดปัญหาการว่างงานและความยากจนภายในประเทศ ผลจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาเมื่อปี ๒๕๕๒ พบว่า มีผู้มาลงคะแนนกว่า ๑๗๑ ล้านคน จาก ๓๓ จังหวัด จัดได้ว่าเป็นการเลือกตั้งที่มีความโปร่งใสและเป็นธรรม ครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ การเลือกตั้งครั้งต่อไปจะมีขึ้นในปี ๒๕๕๗

สภาที่ปรึกษาประชาชน (People's Consultative Assembly-MPR)

ทำหน้าที่รัฐสภาของอินโดนีเซีย มีจำนวนทั้งสิ้น ๖๙๒ คน ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (People's Representative Council : DPR) จำนวน ๕๖๐ คน และสภาผู้แทนระดับภูมิภาค (Regional Representatives Council : DPD) จำนวน ๑๓๒ คน (จังหวัดละ ๔ คน จาก ๓๓ จังหวัด) ทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งทุกๆ ๕ ปี

MPR ทำหน้าที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ การแต่งตั้งประธานาธิบดี /รองประธานาธิบดี และการถอดถอนประธานาธิบดี

สภาผู้แทนราษฎร (House of People's Representatives-DPR)

ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๕๖๐ คน มาจากการเลือกตั้ง มีหน้าที่หลักในการออกกฎหมาย อนุมัติงบประมาณ และกำกับดูแลการทำงานของรัฐบาล มีวาระการทำงาน ๕ ปี

การพิจารณาร่างกฎหมายแต่ละฉบับต้องมีการหารือและได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่าง DPR และประธานาธิบดี ร่างกฎหมายใดที่ไม่ได้รับความเห็นชอบร่วมจากประธานาธิบดีไม่สามารถนำกลับมาพิจารณาใหม่ได้อีก ขณะเดียวกันร่างกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบร่วมจากประธานาธิบดีและผ่านการลงคะแนนเสียงจาก DPR แล้ว แต่ประธานาธิบดีไม่ลงนามด้วยเหตุผลใดก็ตาม ภายใน ๓๐ วันให้ถือว่ามิผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้โดยสมบูรณ์

สภาผู้แทนราษฎรไม่มีอำนาจในการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจประธานาธิบดี /รองประธานาธิบดี ได้ การถอดถอนประธานาธิบดี /รองประธานาธิบดี ต้องทำตามขั้นตอนรัฐธรรมนูญ คือ DPR ต้องใช้คะแนนเสียง ๒/๓ ของผู้ร่วมประชุม (ที่มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๒/๓ ของจำนวนสมาชิก DPR ทั้งหมด) เสนอเรื่องการถอดถอนให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา และหากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นชอบตามที่เสนอ DPR จึงสามารถเสนอให้ MPR พิจารณาต่อไป (อำนาจสุดท้ายในการถอดถอนประธานาธิบดี/รองประธานาธิบดี อยู่ที่ MPR)

สภาผู้แทนระดับภูมิภาค (Regional Representatives Council : DPD)

เป็นสถาบันใหม่ที่มีการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๗ เพื่อทดแทนผู้แทนจากภูมิภาคและองค์กรสังคม /กลุ่มอาชีพที่มีอยู่เดิม ซึ่งมาจากการแต่งตั้ง โดยสมาชิก DPD มาจากการเลือกตั้ง ของ ๓๓ จังหวัดๆ ละ ๔ คน รวมทั้งสิ้น ๑๓๒ คน

หน้าที่ของสมาชิก DPD นอกเหนือจากการทำหน้าที่ใน MPR คือ การเสนอและให้ความเห็นร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค การยุบ/รวมจังหวัด การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ การเก็บภาษี การจัดระบบการศึกษาและศาสนา ให้กับ DPR เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาเรื่องนั้น

ทั้งนี้ สภาผู้แทนระดับภูมิภาคมิได้มีหน้าที่กลั่นกรองร่างกฎหมายเหมือนวุฒิสภาของไทย

สภาประชาชนระดับท้องถิ่น (Regional People's House of Representative : DPRD)

เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น บทบัญญัติในการแก้ไขรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๓ กำหนดให้แบ่งระดับการปกครองภูมิภาคออกเป็นจังหวัด อำเภอ (regency) และตำบล/เทศบาล (Kota) โดยจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิก DPRD ในทุกระดับ (พร้อมกับการเลือกตั้ง DPR และ DPD)

ศาลยุติธรรม

รัฐธรรมนูญระบุให้อำนาจตุลาการอยู่ภายใต้การดูแลของศาลฎีกา และศาลระดับรองลงมา รวมถึงศาลรัฐธรรมนูญ โดยการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามบทบัญญัติในการแก้ไขรัฐธรรมนูญเมื่อปี ๒๕๕๔

รัฐธรรมนูญปัจจุบันระบุว่า ในการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลฎีกา คณะกรรมาธิการตุลาการ (Judicial Commission) เป็นผู้เสนอชื่อให้ DPR รับรอง จากนั้นจึงเสนอต่อให้ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้ง นอกจากนี้ สมาชิกคณะกรรมาธิการตุลาการถูกแต่งตั้งและถอดถอนโดยประธานาธิบดี ด้วยความเห็นชอบของ DPR

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสูงสุด (Supreme Audit Board : BPK)

เป็นหน่วยงานใหม่ที่จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่รายงานการใช้ จ่ายงบประมาณต่อสภาผู้แทนราษฎร (DPR) สภาผู้แทนระดับภูมิภาค (DPD) และ สภาท้องถิ่นระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล (DPRD) โดยสมาชิก BPK ถูกคัดเลือกโดย DPR โดยรับฟังความคิดเห็นของ DPD และแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี

๓. ข้อมูลเศรษฐกิจ

๓.๑ ภาพรวมเศรษฐกิจ

- **การปฏิรูปเศรษฐกิจในปี ๒๕๕๒ (๒๐๐๙)**

สืบเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๕๒ รัฐบาลอินโดนีเซียมีนโยบาย การปฏิรูปเศรษฐกิจโดย ได้ออกกฎระเบียบใหม่ ๆ ด้านการค้าการลงทุน มุ่งเน้นให้มีการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบอย่างจริงจัง และปรับปรุงหลักธรรมาภิบาลของภาครัฐ เพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงานและกระตุ้นการค้าการลงทุนภายในประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญเรื่องการ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและ การส่งเสริมการส่งออกสินค้าสำคัญ การสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิต การกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจเพื่อดึงดูดการลงทุน

ขณะเดียวกัน เพื่อปกป้องตลาดภายในประเทศ รัฐบาลอินโดนีเซียได้ออกกฎระเบียบใหม่ที่ มีลักษณะเป็นการกีดกัน การนำเข้า และการจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศมากขึ้น ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายที่มีการนำเข้าอย่างผิดกฎหมายจำนวนมาก โดยได้กำหนดสินค้าสำคัญ ๕ กลุ่ม คือ อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ และของเล่น ซึ่งจำกัดให้นำเข้าได้เฉพาะท่าเรือและท่าอากาศยานที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยอินโดนีเซียให้เหตุผลเรื่องการปรับปรุงระบบการตรวจสอบการนำเข้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้โครงการ National Single Window ของอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตาม กฎ ระเบียบดังกล่าวมีผลบังคับใช้ชั่วคราวจนถึงปี ๒๕๕๓ นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังได้กำหนดให้ผู้นำเข้าสินค้าประเภทยาและเครื่องสำอาง ต้องขอเลขทะเบียน อย. จาก National Agency for Food and Drug Control (BPOM) ก่อนที่จะนำมาวางจำหน่ายในประเทศ ซึ่งต้องใช้เวลานานอย่างน้อย ๖ เดือน-๒ ปี ทำให้เป็นภาระเพิ่มต้นทุนแก่ผู้นำเข้า

๓.๒ กรอบนโยบายการค้าและการพัฒนา

อินโดนีเซียมีการดำเนินการปฏิรูปประเทศไปสู่รัฐปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ โดยการถ่ายโอนอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณจากส่วนกลางไปยัง หน่วยงานท้องถิ่น ๔๔๐ แห่ง สำหรับนโยบายการค้า กระทรวงการค้าอินโดนีเซียเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ โดยอินโดนีเซียจะให้การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งแก่ (MFN treatment) ประเทศสมาชิก WTO ทุกประเทศ นอกจากนี้ เพื่อปรับปรุงเรื่องความโปร่งใสและ การตรวจสอบจากสาธารณะ รัฐบาลอินโดนีเซียได้

ดำเนินการทบทวนกฎระเบียบทางการค้าอย่างต่อเนื่อง และหากมีความจำเป็น จะแก้ไขนโยบายการค้าและการลงทุนที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน

สำหรับยุทธศาสตร์การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ อินโดนีเซียใช้ยุทธศาสตร์การเจรจาแบบ Triple Track กล่าวคือ ในกรอบพหุภาคีภายใต้ WTO กรอบภูมิภาคโดยมีอาเซียนและอาเซียน ++FTA เป็นศูนย์กลาง และกรอบทวิภาคีโดยมีการเจรจาเป็นครั้งแรกกับญี่ปุ่น และอยู่ระหว่างการศึกษความเป็นไปได้กับประเทศอื่น อินโดนีเซียเห็นว่า การดำเนินตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นเรื่องจำเป็น แม้ว่าทางเลือกที่ดีที่สุด คือ ระบบการค้าพหุภาคี ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว อินโดนีเซียได้จัดตั้งคณะเจรจาการค้าแห่งชาติ เพื่อรับผิดชอบยุทธศาสตร์การเจรจาในภาพรวม

เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ อินโดนีเซียได้ดำเนินมาตรการ เช่น การลดอุปสรรคการค้าและการลงทุน การลดขั้นตอนพิธีการที่ด่านพรมแดน โดยรัฐบาลอินโดนีเซียให้ความสำคัญลำดับแรกเรื่องการปฏิรูประบบศุลกากร มีเป้าหมายเพื่อลดเวลาและต้นทุนในการตรวจปล่อยสินค้าและจำกัดการลักลอบสินค้าผิดกฎหมาย ขณะเดียวกัน ในเวทีเอเปคอินโดนีเซียยังมีบทบาทสำคัญในกรอบงานด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนในการดำเนินธุรกรรม โดยนำระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งด้านการนำเข้าและส่งออก ในขณะที่ ผู้ทำการค้ายังจำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นผู้นำเข้า

๓.๓ มาตรการด้านภาษี

เครื่องมือหลักในการดำเนินนโยบายการค้าของอินโดนีเซียยังคงเป็นภาษีศุลกากร แม้ว่า รายได้จากการจัดเก็บภาษีศุลกากรจะมีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๔ ของรายได้รวมของรัฐบาล โดยอินโดนีเซียมีอัตราภาษีทั่วไปเฉลี่ย (Average applied MFN tariff) ในปี ๒๕๔๙ เท่ากับ ร้อยละ ๙.๕ ลดลงจากร้อยละ ๙.๙ ในปี ๒๕๔๗ โดยสินค้าเกษตรมีอัตราภาษีเฉลี่ยสูงกว่าสินค้าอุตสาหกรรม อัตราภาษีสูงสุดส่วนใหญ่เป็นสินค้านานยนต์ซึ่งได้รับการปกป้องมายาวนาน นอกจากนี้ โครงสร้างภาษีของอินโดนีเซียยังมีลักษณะเป็นขั้นบันได ซึ่งจะสูงขึ้นมากในสินค้าประเภทอาหารกึ่งสำเร็จรูป เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์ยาสูบ รวมถึงกระดาษ และสิ่งพิมพ์

อินโดนีเซียในฐานะ ๑ ในสมาชิกอาเซียนเดิม ๖ ประเทศ มีพันธกรณีภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ในการลดภาษีสินค้าทุกรายการ (ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวและอ่อนไหวสูง) ให้เป็นร้อยละ ๐ รวมทั้งยกเลิกมาตรการกีดกันการค้าที่มีใช่ภาษี (Non-tariff Barriers: NTBs) ให้หมดไปภายในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ โดยอินโดนีเซียมีรายการสินค้าอ่อนไหวสูง ๒ รายการ (แต่ไม่มีรายการสินค้าอ่อนไหว) ได้แก่ ข้าว ซึ่งจะลดภาษีให้เหลือร้อยละ ๒๕ ภายในปี ๒๕๕๘ และน้ำตาล ซึ่งจะลดภาษีจากร้อยละ ๔๐ ให้เหลือร้อยละ ๕-๑๐ ภายในปี ๒๕๕๘ นอกจากนี้ ไทยในฐานะผู้มีส่วนได้เสียหลักยังสามารถเจรจาขจัดเขตผลประโยชน์จากอินโดนีเซีย โดยอินโดนีเซียตกลงที่จะนำเข้าน้ำตาลขั้นต่ำจากไทยปีละประมาณ ๕.๕ แสนตัน

๓.๔ มาตรการที่มีใช่ภาษีศุลกากร

รัฐบาลอินโดนีเซียได้กำหนดมาตรการทางการค้าที่มีลักษณะเป็นการกีดกันทางการค้า หรือ มาตรการกีดกันที่มีใช่ภาษี (Non Tariff Barriers : NTBs) หลายมาตรการได้แก่

๑) มาตรการห้ามนำเข้า (Import Ban) เป็นการออกกฎระเบียบที่มีลักษณะเป็นการห้าม หรือควบคุม หรือระงับให้เฉพาะบางหน่วยงานสามารถนำเข้าได้ โดยอ้างเหตุผลและหลักเกณฑ์แตกต่างกัน เช่น ข้าว อ้างเรื่อง ความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) กุ้ง อ้างเรื่องสารเจือปนและโรคสัตว์น้ำ สำหรับข้าวไทย ไม่สามารถ ส่งออกมายังอินโดนีเซียได้อย่างเสรี เนื่องจากต้องขายข้าวโดยตรงให้กับ BULOG เท่านั้น

๒) มาตรการใบอนุญาตนำเข้า (Special Import Licensing : NPIK) เป็นการออกกฎระเบียบในการ ขออนุญาตนำเข้าสินค้าหลายชนิดตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ โดยผู้นำเข้าจะต้องขออนุญาตนำเข้าพิเศษ หรือที่เรียกว่า NPIK สินค้าที่เข้าข่ายมาตรการดังกล่าว ได้แก่ น้ำตาล ถั่วเหลือง เสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ และ ของเด็กเล่น เป็นต้น

๓) มาตรการขึ้นทะเบียน ออย. (ML Registration) อินโดนีเซียกำหนดให้ต้องขออนุญาตจากหน่วยงาน ออย. (BPOM) เพื่อให้ได้รับ ML No. หรือเลขทะเบียน ออย. ของอินโดนีเซียก่อนการจำหน่ายสินค้าหลายประเภท ได้แก่ อาหาร เครื่องสำอาง ยารักษาโรค สมุนไพร และเครื่องมือแพทย์ เป็นต้น แม้ว่าในหลายประเทศมีการ กำหนดมาตรการขึ้นทะเบียน ออย. ด้วยเหตุผลเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคเช่นกัน แต่สำหรับ อินโดนีเซีย สินค้านำเข้าจะต้องขอเลขทะเบียน ออย. โดยผู้นำเข้าเท่านั้น และจะใช้เวลานานอย่างน้อย ๖ เดือน ซึ่งเป็นอุปสรรคกีดกันการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

๔) มาตรการด้านสุขอนามัย (SPS) สินค้านำเข้าที่เข้าข่าย ได้แก่

- ผลไม้ เช่น ต้องเป็นผลไม้ที่เพาะปลูกในบริเวณที่ปลอดแมลงวันทอง ทำให้ผลไม้ที่นำเข้า จากไทยต้องระบุในใบรับรองว่า มาจากบริเวณที่ปลอดแมลงวันทอง นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผลไม้บางประเภท ต้องผ่านกระบวนการฆ่าเชื้อก่อนการนำเข้า เช่น ฝรั่ง และลูกพีช เป็นการเพิ่มต้นทุนในการนำเข้า

- หัวหอมแดง ตามข้อกำหนดของ International Standard Phytosanitary Measure (ISPM) กำหนดให้หอมแดงที่นำเข้ามายังอินโดนีเซียต้องทำให้ไม่มีชีวิต (devitalized) โดยการตัดรากและจุก ของหอมแดง เพื่อคุ้มครอง ความปลอดภัยและ สุขอนามัยของผู้บริโภค และป้องกันการนำโรคพืชหรือแมลงที่ อาจปนเปื้อนมาติดกับหัวหอมแดงที่ผลิตในประเทศ รวมทั้ง ป้องกันการนำหัวหอมแดงไปเพาะปลูก ส่งผลให้ผู้ ส่งออกไทยมีภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และยังทำให้หัวหอมแดงจะเน่าเสียเร็วขึ้น

นอกจากนี้ ภายหลังจากการปรับคณะรัฐบาลใหม่ ภายใต้การนำของประธานาธิบดี Susilo Bambang Yudhoyono อินโดนีเซียมีแนวโน้มที่จะปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศเพิ่มขึ้น โดยการใช้ NTMs เช่น การห้าม ส่งออกหว่าย เพื่อเก็บไว้ใช้เป็นวัตถุดิบการผลิตในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมปลายน้ำ และ เพิ่มการจ้างงานและสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ

มาตรการที่มีลักษณะเป็นการ กีดกันทางการค้า เพื่อปกป้องภาคอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่ง รัฐบาล ใหม่ของอินโดนีเซียได้ ประกาศเป็นกฎกระทรวง เกษตร เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ และจะมีผลบังคับใช้ หลังจากวันประกาศ ๓ เดือน ได้แก่

(๑) กฎกระทรวง ฯ ฉบับที่ ๑ หมายเลข ๘๘/๒๐๑๑ เรื่องการควบคุมความปลอดภัยของอาหารนำเข้า และอาหารสดจากถิ่นกำเนิด (Food safety control over the import and fresh food of plant origin, FFPO)

(๒) กฎกระทรวง ฯ ฉบับที่ ๒ หมายเลข ๘๘/๒๐๑๑ เกี่ยวกับการแก้ไขกฎกระทรวงเกษตรหมายเลข ๓๗/๒๐๐๖ เรื่องข้อกำหนดทางเทคนิค และมาตรการการกักกันพืช สำหรับผักและผลไม้สดที่นำเข้ามายังพื้นที่เขตแดนอินโดนีเซีย ตามรายการผลไม้ที่กำหนด โดยได้ลดจำนวนท่าเรือที่ให้มีการนำเข้าผักและผลไม้ จากท่าเรือ ๘ แห่ง เหลือเพียง ๔ แห่ง ได้แก่ Soekarno-Hatta Airport (Jakarta), Belawan Port (Medan), Makassar Port (Makassar) และ Tanjung Perak (Surabaya)

(๓) กฎกระทรวง ฯ ฉบับที่ ๓ หมายเลข ๘๐/๒๐๑๑ เกี่ยวกับการแก้ไขกฎกระทรวง ฯ หมายเลข ๑๘/๒๐๐๖ ซึ่งเกี่ยวกับมาตรการกักกันพืชในการนำเข้าผักสดที่เป็นหัว หรือกระเปาะ (Fresh Bulb Vegetables) ได้แก่ หอมแดง และกระเทียม

ผลกระทบจากการออกมาตรการใหม่ คือ กฎกระทรวง ฯ ฉบับที่ ๘๘/๒๐๑๑ ทำให้ผู้ส่งออกผลไม้ไทย เช่น ทุเรียน และลำไย ต้องประสบปัญหาด้านการขนส่ง เนื่องจากต้องย้ายท่าเรือในการนำเข้าจากเมืองจาการ์ตาไปยังเมืองสุราบายาซึ่งไม่มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และส่งกลับไปขายยังเมืองจาการ์ตา ทำให้ผู้นำเข้าผลไม้ในอินโดนีเซียต้องใช้เวลาและต้นทุนเพิ่มขึ้นในการกระจายสินค้า และยังทำให้ผลไม้ไทย โดยเฉพาะทุเรียนสุกและเน่าเสียมากขึ้น

จากข้อมูลของ WTO ปี ค.ศ. ๒๐๑๐ อินโดนีเซียเป็นประเทศอันดับ ๓ ที่มีมาตรการกีดกันทางการค้ามาก รองจากอินเดีย และตุรกี

๓.๕ สถานการณ์เศรษฐกิจปี ๒๕๕๓-๕๔ และแนวโน้มปี ๒๕๕๕

อินโดนีเซียเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศในภูมิภาค ที่ไม่ได้รับผลกระทบ อย่างรุนแรงจากวิกฤตการณ์การเงินโลกในช่วงปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ เนื่องจากรัฐบาลอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการบริโภคภายในประเทศในการกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมถึงการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากนักลงทุนทั้งในและนอกประเทศ แม้ว่าเศรษฐกิจอินโดนีเซียได้มีการชะลอตัวลงจากอัตราเกินกว่าร้อยละ ๖ ในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๑ เหลือร้อยละ ๔.๕ ในปี ๒๕๕๒ แต่กลับฟื้นตัวดีขึ้นเป็นร้อยละ ๖ ในปี ๒๕๕๓ นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค อินโดนีเซียยังมีผลการดำเนินงาน ที่ดีกว่าแม้จะอยู่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว เนื่องจากรัฐบาลอินโดนีเซียได้มีการปฏิรูปโครงสร้างครั้งใหญ่ในช่วงการบริหารงานสมัยแรกของประธานาธิบดียูโตโยโน โดยเฉพาะในสาขาการเงิน ซึ่งครอบคลุมการปฏิรูปภาษีและศุลกากร การ ใช้พันธบัตรรัฐบาล การพัฒนาและ การ กำกับดูแลตลาดทุน ขณะเดียวกัน รัฐบาลอินโดนีเซียยังใช้มาตรการรัดเข็มขัดทางการคลังในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ เพื่อลดสัดส่วนการขาดดุลงบประมาณ และทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม อินโดนีเซียยังต้องเผชิญกับปัญหาที่ยืดเยื้อมายาวนาน ได้แก่ ปัญหา ความยากจนและการว่างงาน การมีโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอ การทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงปัญหาความยุ่งยากด้านกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อภาค การลงทุน ทั้งนี้ ประธานาธิบดียูโตโยโนและคณะรัฐบาลยังคง เดินหน้าการปฏิรูปโครงสร้างอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในช่วง

ปีแรกของการบริหารงานของรัฐบาลจะดำเนินการไปได้ไม่มากนัก เนื่องจากปัญหาข้าวลือเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนี้ ในช่วงปลายปี ๒๕๕๓ อินโดนีเซีย ยังต้องเผชิญกับความท้าทายเมื่ออัตราเงินเฟ้อได้ ปรับตัว สูงขึ้น เนื่องจากราคาอาหารที่มีความผันผวนและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้จำนวนประชากรยากจนเพิ่มขึ้นหลายล้านคน

รัฐบาลอินโดนีเซียสมัยปัจจุบันยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อ จัดอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันยังต้องจัดการกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การแก้ไขปัญหาการทำลายป่าไม้มากเกินไปมากเกินความจำเป็น และการตัดไม้ แบบผิดกฎหมาย ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ ๕๐ ของการผลิตไม้ซุงในประเทศ ทำให้เกิดการสูญเสียจำนวน มหาศาล

จากการคาดการณ์ของ EIU เศรษฐกิจอินโดนีเซียมีแนวโน้มขยายตัวลดลงในปี ๒๕๕๕ สอดคล้องกับ การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก แต่ ยังมีแนวโน้มดีกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค โดยคาดว่าอินโดนีเซียจะมีอัตราการ ขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ ๕.๙ และจะขยายตัวในระดับดังกล่าวจนถึงปี ๒๕๕๙ การบริโภคภายในประเทศ จะ ยังคงเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานจะขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๘.๗ ต่อปี ในขณะที่การส่งออกคาดว่าจะขยายตัวในอัตรา ๒ หลักติดต่อกันเป็นปีที่ ๒ ในปี ๒๕๕๔ เนื่องจากความต้องการ นำเข้าของจีนที่เพิ่มขึ้น แต่จะชะลอตัวลงในปี ๒๕๕๕ ตามแนวโน้มเศรษฐกิจโลก ทั้งนี้ ในช่วงปี ๒๕๕๖-๒๕๕๙ คาดว่าการส่งออกของอินโดนีเซียจะขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑๐ ต่อปี ในขณะที่การนำเข้าจะขยายตัวมากกว่าใน อัตราร้อยละ ๑๑.๒ ต่อปี

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกจะทำให้้อตราการขยายตัวของการส่งออกของ อินโดนีเซียลดลงในปี ๒๕๕๕ แต่คาดว่ายอดดุลการค้าเกินดุลจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก ๓๐.๖ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ๒๕๕๓ เป็น ๓๕.๑ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ๒๕๕๔ และจะเพิ่มขึ้นถึง ๕๕.๑ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี ๒๕๕๙ ในขณะที่ ยอดขาดดุลบัญชีเดินสะ พัดจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น จากการที่นักลงทุนต่างชาติในอินโดนีเซียส่งผล กำไรกลับประเทศมากขึ้นแต่ผลตอบแทนจากการลงทุนของนักลงทุนอินโดนีเซียในต่างประเทศกลับมีมูลค่าไม่มาก นัก ขณะเดียวกัน โอกาสการจ้างงานในประเทศที่จำกัด ยังผลักดันให้แรงงานอินโดนีเซียต้องออกไปทำงานใน ต่างประเทศมากขึ้นซึ่งจะช่วยให้มีการส่งเงินรายได้กลับประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ คาดว่ายอดเกินดุลบัญชีเดินสะ พัดจะมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ ๐.๓ ของ GDP ในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙

๔. นโยบายต่างประเทศ

ในช่วงปีที่ผ่านมา อินโดนีเซียเริ่มมีบทบาทเพิ่มขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ โดยใช้นโยบายการ ต่างประเทศแบบยืดหยุ่นให้มีความหลากหลายและเพิ่มมิติในด้านต่างๆมากขึ้น โดยอินโดนีเซียมีฐานะเป็น ๑ ใน สมาชิกชั่วคราวในคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติ (UN Security Council) ในช่วงปี ๒๕๔๙- ๒๕๕๑ ได้รับเลือกตั้งให้เข้าเป็นสมาชิกคณะมนตรีด้านสิทธิมนุษย ชนของสหประชาชาติ (UN Human Rights Council) และได้เข้าประชุมร่วมกัลประเทศในกลุ่ม G20

สำหรับบทบาทในกรอบอาเซียน อินโดนีเซียได้ทำหน้าที่เป็นประธานอาเซียนในปี ๒๕๕๔ นอกจากนี้ยังมีโอกาสได้กระชับความสัมพันธ์กับสหรัฐฯมากยิ่งขึ้นจากการที่ประธานาธิบดีสหรัฐฯคนปัจจุบัน

นายบารัค โอบามา เคยใช้ชีวิตในวัยเยาว์หลายปีในอินโดนีเซีย ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเองได้ประกาศเจตนารมณ์ในการกระชับความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชีย ส่วนความสัมพันธ์กับจีน คาดว่าอินโดนีเซียจะต้องพึ่งพาตลาดจีนในการส่งออกสินค้ามากขึ้น เนื่องจากตลาดในประเทศแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกา มีแนวโน้มที่จะชะลอตัวลงต่อไป ในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างอินโดนีเซียกับจีนอาจไม่ราบรื่นเท่าที่ควร เนื่องจากยังมีการประท้วงของผู้ประกอบการภายในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าภายใต้ความตกลงอาเซียน-จีน ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓

นโยบายการต่างประเทศของอินโดนีเซีย จะยังคงดำเนินไปตามหลักการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (principle of non-alignment) เพื่อป้องกันมิให้ประเทศแถบตะวันตกเข้ามาก้าวล่วงแทรกแซงกิจการภายในหรือกดดันอินโดนีเซียมากเกินไป โดยอินโดนีเซียยังถือว่าอาเซียนเป็นเสาหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ขณะเดียวกันยังให้ความสำคัญกับกลุ่มประเทศมุสลิม องค์การการประชุมอิสลาม และกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับมาเลเซียและสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่มีชายแดนติดต่อกันและมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน

๕. นโยบายการลงทุน

๕.๑ การส่งเสริมการลงทุนของอินโดนีเซีย

รัฐบาลอินโดนีเซียมีนโยบายส่งเสริมการลงทุน โดยเฉพาะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ที่ผ่านมามีอินโดนีเซียมีการใช้ นโยบายการลงทุนส่งเสริมการลงทุนเชิงรุก เช่น การล๊อบบี้บริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ให้เข้ามาลงทุน นอกจากนี้ ในปัจจุบัน รัฐบาลอินโดนีเซียยังอยู่ระหว่างการปฏิรูปกฎหมาย/กฎระเบียบเกี่ยวกับการลงทุนทั้งหมด (Investment package reform) โดยเฉพาะกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุน โดยเริ่มจากการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และกฎหมายแรงงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการลงทุน คือ คณะกรรมการประสานการลงทุน Investment Coordinating Board หรือเรียกกันว่า BKPM เป็นหน่วยงานอิสระทำหน้าที่เช่นเดียวกับ BOI ของไทย โดยมีสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน (Investment Incentives) เช่น การลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูปที่นำเข้ามาผลิต การคืนอากร /การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการผลิตเพื่อส่งออก การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่อุตสาหกรรมใน Bonded Industry Zone และ Integrated Economic Development Zones

การลงทุนจากต่างประเทศในอินโดนีเซียสามารถดำเนินการได้ใน ๒ รูปแบบ คือ

(๑) กิจการร่วมทุน (Joint Venture) ระหว่างธุรกิจของนักลงทุนต่างชาติกับธุรกิจของอินโดนีเซีย โดยให้นักลงทุนอินโดนีเซียถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วทั้งหมด

(๒) การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Straight Investment) โดยกำหนดให้ขายหุ้นบางส่วนให้นักลงทุนอินโดนีเซียภายในเวลาไม่เกิน ๑๕ ปีนับจากวันเริ่มกิจการ

ทั้งนี้ มูลค่าเงินลงทุนในแต่ละโครงการขึ้นอยู่กับผลการศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจของกิจกรรมทางธุรกิจนั้น ๆ โดยใบอนุญาตการประกอบธุรกิจของต่างชาติ จะมีอายุยาวนานถึง ๓๐ ปีและสามารถต่ออายุได้โดยประธาน BKPM เป็นผู้อนุมัติ

มาตรการส่งเสริมการลงทุนในอินโดนีเซีย

เมื่อต้นปี ๒๕๕๕ BKPM ได้ออกมาตรการใหม่เพื่อกระตุ้นการลงทุนในอินโดนีเซีย โดยการให้สิทธิพิเศษด้านภาษีแก่นักลงทุน ในธุรกิจ ๑๒๙ สาขา เช่น การเพาะปลูกพืช การทำเหมืองแร่ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อิเล็กทรอนิกส์ ยา และอาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมชั้นปลายน้ำที่ยังมีการลงทุนไม่มากนัก ให้มีการใช้ทรัพยากรในประเทศเป็นวัตถุดิบในการผลิต และลดการนำเข้าสินค้าบริโภคขั้นสุดท้าย

สิทธิพิเศษด้านภาษี (Tax allowance) ครอบคลุม

- การลดภาษีเงินได้นิติบุคคลเหลือร้อยละ ๕ ต่อปี เป็นเวลา ๖ ปี
- การอนุญาตให้นำค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ถาวรมาคำนวณในการคิดภาษีในอัตราเร่งรัด
- การลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเหลือร้อยละ ๑๐ หรือต่ำกว่าสำหรับเงินปันผลที่จ่ายให้กับผู้เงินได้ในต่างประเทศ
- การอนุญาตให้นำยอดขาดทุนมาใช้สิทธิลด ภาษี (Loss carry forward) ในช่วงเวลา ๕-๑๐ ปี โดยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังนี้
 - เพิ่มขึ้น ๑ ปี หากเป็นการลงทุนใน bonded industry zone
 - เพิ่มขึ้น ๑ ปี หากเป็นการลงทุนที่มีการจ้าง แรงงานอินโดนีเซียอย่างน้อย ๕๐๐ คนในระยะเวลา ๕ ปีติดต่อกัน
 - เพิ่มขึ้น ๑ ปี หากเป็นการลงทุนที่ใช้เงินทุนอย่างน้อย ๑ หมื่นล้านรูเปีย เพื่อใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

ระบบการให้บริการด้านการลงทุนแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว

ตาม Presidential Decree 27/2009 BKPM ได้เริ่มดำเนินการระบบการให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One-Stop-Shop system: PTSP) ในช่วงต้นปี ๒๕๕๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดขั้นตอนการขออนุมัติ /ขอใบอนุญาตการทำธุรกิจของนักลงทุน โดยให้หน่วยงาน ๑๖ แห่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกใบอนุญาตทำธุรกิจ ในสาขาต่างๆ มอบอำนาจให้ BKPM เป็นผู้ออกใบอนุญาตดังกล่าวแทน ในปัจจุบัน BKPM ได้เริ่มดำเนินการให้บริการดังกล่าวทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

National Single Window for Investment (NSWi)

เพื่อสนับสนุนการให้บริการของ PTSP ให้สะดวกแก่นักลงทุนมากยิ่งขึ้น อินโดนีเซียได้จัดตั้ง National Single Window for Investment (NSWi) เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๓ โดยนักลงทุนสามารถยื่นแบบฟอร์มการขออนุมัติการลงทุนผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเริ่มใช้ครั้งแรกใน Free Trade Zone และ Free Port of Batam

การลงทุนจากต่างประเทศในอินโดนีเซีย

ในช่วง ๓ ไตรมาสแรก ของปี ๒๕๕๔ อินโดนีเซียมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มูลค่ารวม ๑๔,๓๔๔.๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จำนวน ๓,๕๙๔ โครงการ ดังนี้

ภูมิภาค	จำนวนโครงการลงทุน	มูลค่าการลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
ทวีปเอเชีย	๑,๘๙๑	๖,๐๙๘.๙
- อาเซียน	๘๐๗	๓,๗๐๐.๖
- ประเทศเอเชียอื่นๆ	๑,๐๘๔	๒,๓๙๘.๒
ทวีปยุโรป	๕๘๙	๒,๒๖๘.๕
- สหภาพยุโรป	๕๕๔	๒,๒๔๘.๐
- ประเทศยุโรปอื่นๆ	๓๕	๒๐.๕
ทวีปอเมริกา	๑๒๓	๑,๔๒๒.๖
ทวีปออสเตรเลีย	๑๑๖	๗๗.๑
ทวีปแอฟริกา	๔๘	๑๘๔.๕
รวม	๓,๕๙๔	๑๔,๓๔๔.๗

ที่มา: www.bkpm.go.id

การลงทุนจากต่างประเทศในช่วง ๓ ไตรมาสแรกของปี ๒๕๕๔ แบ่งตามภาคอุตสาหกรรม

ภาคการลงทุน	จำนวนโครงการ	มูลค่าการลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
ภาคอุตสาหกรรมพื้นฐาน	๖๔๓	๔,๔๕๒.๔
- การเพาะปลูก	๒๔๓	๑,๐๓๐.๙
- ปศุสัตว์	๓	๐.๙
- ป่าไม้	๑๔	๑๑.๕
- เหมืองแร่	๓๖๑	๓,๔๐๐.๗
ภาคอุตสาหกรรมขั้นกลาง	๑,๓๔๒	๕,๑๘๑.๘
- การผลิตอาหาร	๒๒๓	๗๘๒.๘
- เคมีภัณฑ์และยา	๑๙๗	๑,๒๔๓.๗
- เครื่องจักรกล	๓๑๘	๑,๔๒๗.๒
- ยานยนต์	๑๑๕	๔๖๗.๕
- อื่นๆ	๔๘๙	๑,๒๖๐.๖
ภาคอุตสาหกรรมปลายน้ำ	๑,๖๐๙	๔,๗๑๐.๕
- สาธารณูปโภค	๕๖	๑,๑๖๑.๖
- ขนส่งและโลจิสติกส์	๑๐๕	๒,๑๕๐.๔
- การค้า	๗๑๓	๖๕๔.๕
- อื่นๆ	๘๓๕	๗๔๔.๐
รวม	๓,๕๙๔	๑๔,๓๔๔.๗

ที่มา: www.bkpm.go.id

การลงทุนจากต่างประเทศในช่วง ๓ ไตรมาสแรกของปี ๒๕๕๔ แบ่งตามภูมิภาคของอินโดนีเซีย

ภูมิภาคของอินโดนีเซีย	จำนวนโครงการ	มูลค่าการลงทุน (ล้านบาทหรือดอลลาร์สหรัฐ)
สุมาตรา	๕๖๔	๑,๕๒๗.๑
ชวา	๒,๑๓๖	๘,๐๙๗.๖
บาหลี และ Nusa Tenggara	๓๘๗	๙๑๒.๓
กาลิมันตัน	๒๙๘	๑,๗๕๒.๒
Sulawesi	๑๔๐	๖๙๙.๓
Maluku	๒๔	๑๐๔.๑
Papua	๔๕	๑,๒๕๑.๙
รวม	๓,๕๙๔	๑๔,๓๔๔.๗

ที่มา: www.bkpm.go.id

๕.๒ การลงทุนของไทยในอินโดนีเซีย

ไทยมีความสัมพันธ์ด้านการลงทุนกับอินโดนีเซียมานานกว่า ๓๐ ปี ปัจจุบัน ไทยเป็นนักลงทุนอันดับ ๑๔ ในอินโดนีเซีย เป็นอันดับรองจากญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยในช่วงปี ๒๕๑๙-๒๕๕๓ การลงทุนของไทยในอินโดนีเซีย มีมูลค่ารวมกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาทหรือดอลลาร์สหรัฐ ส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรม การผลิต การเกษตร รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ กระดาษ เหมืองแร่ ผลิตภัณฑ์ยาง และพลาสติก นักลงทุนไทยที่เข้าไปทำธุรกิจในอินโดนีเซียที่สำคัญ เช่น

(๑) การลงทุนด้านการผลิต

- กลุ่มบริษัทสยามซีเมนต์ (Siam Cement Group: SCG) เป็นการร่วมทุนกับเอกชนท้องถิ่นเพื่อผลิตวัสดุก่อสร้าง เช่น กระเบื้องเซรามิก ยิปซั่ม คอนกรีต และปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์
- บริษัทศรีตรังแอโกรอินดัสทรี จำกัด (มหาชน) เพื่อผลิตยางอัดแท่ง มีโรงงานแปรรูปที่เมือง Palembang บนเกาะสุมาตราและเมือง Pontianak บนเกาะกาลิมันตัน
- บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ เพื่อทำฟาร์มเลี้ยงไก่ ผลิตภั ณฑ์/ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากไก่ทุกชนิด ผลิตอาหารสัตว์ และฟาร์มกุ้งโดยจดทะเบียนเป็นบริษัทท้องถิ่นชื่อ Charoen Pokphand Group Indonesia
- บริษัท PT. Indonesia Thai Summit Auto Company เพื่อผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์

(๒) การลงทุนด้านเหมืองแร่

- บริษัท บ้านปู เป็นธุ รกิจเหมืองถ่านหินบนเกาะกาลิมันตัน จัดตั้งในอินโดนีเซียตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ ภายใต้ชื่อ บริษัท PT Indo Tambangraya Megah TBK (ITM) และได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๐

(๓) การลงทุนด้านพลังงาน

- บริษัท PTT Green Energy เพื่อปลูกปาล์มและผลิตน้ำมันปาล์ม

(๔) ธุรกิจ Trading

- บริษัทโอสถสภา จำกัด เพื่อจำหน่ายเครื่องดื่มให้พลังงานM-150

(5) ธุรกิจ Franchise

- บริษัท Thai Martin Group เป็น Franchise ร้านกาแฟ Coffee World และร้านไอศกรีม Cream and Fudge

ข้อได้เปรียบในการลงทุน/ทำธุรกิจในอินโดนีเซีย

- รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และอยู่ระหว่างการปฏิรูปกฎระเบียบด้านการลงทุน เพื่ออำนวยความสะดวกและให้สิทธิประโยชน์พิเศษแก่นักลงทุนต่างชาติ
- เป็นประเทศที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ ทั้งด้านประมง เหมืองแร่ ถ่านหิน น้ำมัน และการเกษตร
- มีจำนวนแรงงานมากและมีค่าจ้างแรงงานต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค
- เป็นตลาดใหญ่ที่มีอำนาจซื้อระดับปานกลาง-สูง ด้วยขนาดประชากรที่มีจำนวนกว่า ๒๕๐ ล้านคน

ปัญหาอุปสรรคในการเข้ามาลงทุน/ทำธุรกิจในอินโดนีเซีย

- กฎหมาย/กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุน เช่น Share Ownership ต้องมีการกระจายหุ้นให้ชาวอินโดนีเซีย และระบบประกันข้อพิพาทของอินโดนีเซีย เป็นต้น
- ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการลงทุน คือ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานไม่เพียงพอ
- กฎหมายคุ้มครองแรงงานที่ยังมี ความเข้มงวดและรักษาผลประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้แรงงาน เช่น การจ่ายเงินทดแทนกรณีลูกจ้างออกจากงานในอัตราที่สูง เป็นต้น
- การดำเนินกระบวนการตามระบบราชการมีความซับซ้อน ยุ่งยาก และยังมีปัญหาด้านคอร์รัปชัน ซึ่งจะทำให้ต้นทุนในการทำธุรกิจเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการลงทุน/ทำธุรกิจในอินโดนีเซีย

- ศึกษาข้อมูลเชิงลึกของอุตสาหกรรมที่สนใจเข้าไปลงทุน เพื่อให้ทราบถึงข้อได้เปรียบ/เสียเปรียบ และสิ่งที่อาจเป็นปัญหาในการทำธุรกิจการค้าการลงทุนในอินโดนีเซีย เช่น นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งกฎหมาย /กฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่สำคัญ และภาวะความต้องการของตลาด เป็นต้น
- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานราชการของอินโดนีเซีย เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อประสานงาน และลดต้นทุนการทำธุรกิจ
- สร้างพันธมิตรทางธุรกิจกับธุรกิจของชาวอินโดนีเซีย เพื่อสร้างเครือข่ายการทำธุรกิจ ทำให้เข้าถึงตลาดผู้ซื้อและผู้ขายในประเทศได้ง่ายขึ้น

๖. นโยบายการจัดทำข้อตกลงทางการค้าเสรี

ด้วยบริบทในสังคมเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในส่วนของนโยบายการค้าระหว่างประเทศ ท่ามกลางกระแสการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ และบทบาทของประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ในเวทีการค้าระหว่างประเทศ อินโดนีเซีย จึงจำเป็นต้องดำเนินยุทธศาสตร์แบบ Triple Track กล่าวคือ ในกรอบพหุภาคีภายใต้ WTO กรอบภูมิภาคโดยมีอาเซียนและอาเซียน++FTA เป็นศูนย์กลาง และกรอบทวิภาคีโดยมีการเจรจาเป็นครั้งแรกกับญี่ปุ่น และอยู่ระหว่างการศึกษาคำความเป็นไปได้กับประเทศอื่น อินโดนีเซียเห็นว่า การดำเนินตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นเรื่องจำเป็น แม้ว่าทางเลือกที่ดีที่สุด คือ ระบบการค้าพหุภาคี

การทำข้อตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาค

อินโดนีเซียเชื่อมั่นว่า ความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ จะช่วยสนับสนุนเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ อีกทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหาลงทุนในประเทศที่ยังไม่ฟื้นคืนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ ผลจากการเจรจาการค้าเสรีทั้ง ระดับภูมิภาคและระดับทวิภาคี ซึ่งทำให้มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตทั้งสินค้า บริการ และแรงงานวิชาชีพได้อย่างคล่องตัว จะช่วยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้เข้ามาในภูมิภาคมากขึ้น

การทำข้อตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคี

๑) การทำเขตการค้าเสรี (FTA) อินโดนีเซีย – ญี่ปุ่น (มีผลใช้บังคับเมื่อ ๑ กค. ๕๑)

อินโดนีเซียและญี่ปุ่นได้ลงนามความตกลงการค้าเสรีที่มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการคือ ข้อตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างญี่ปุ่นกับอินโดนีเซีย (Japan-Indonesia Economic Partnership Agreement: JIEAP) เมื่อ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๐ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย และมีผลบังคับใช้ เมื่อ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ถือเป็นข้อตกลงการค้าเสรีระดับทวิภาคีฉบับแรกของอินโดนีเซีย ใช้เวลา ๒ ปีในการเจรจา หลังจากเริ่มเจรจาเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๘ และถือเป็น FTA ลำดับที่ ๖ ของญี่ปุ่นที่ทำกับประเทศในกลุ่มอาเซียน รองจากสิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย บรูไนฯ และฟิลิปปินส์ ภายใต้กรอบ ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership: AJCEP)

ปัจจุบันญี่ปุ่นเป็นตลาดส่งออก อันดับ ๑ ของอินโดนีเซีย (ในปี ๒๕๕๓ อินโดนีเซียส่งออกไปญี่ปุ่น ๒๕,๗๘๑.๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ ของการส่งออกรวม) สินค้าส่งออกสำคัญ ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ และเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ ๓ รองจากจีน และสิงคโปร์ (ในปี ๒๕๕๓ อินโดนีเซียนำเข้าจากญี่ปุ่น ๑๖,๙๖๕.๘ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕ ของการนำเข้ารวม) สินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ เครื่องจักร ยานยนต์ เหล็ก และเหล็กกล้า ในขณะที่อินโดนีเซียเป็นตลาดส่งออกอันดับ ๑๑ ของญี่ปุ่น และเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ ๗ ของญี่ปุ่น

ตามความตกลง JIEAP ญี่ปุ่นมีข้อผูกพันต้องลดภาษีผลิตภัณฑ์จากป่าน้ำ สัตว์น้ำ (ปลาทูน่า, กุ้ง และปลา แมคคอเรล) และผลไม้เมืองร้อน (เช่น สับปะรด กล้วย) เป็น ๐% ทันทีเป็นส่วนใหญ่ และลดทั้งหมดภายใน ๓ ปี พร้อมทั้งอนุญาตให้พยาบาล ผู้ดูแลผู้ป่วย (care worker) และผู้ทำงานในโรงแรม เข้าไปประกอบ

อาเซียนในญี่ปุ่นได้ เช่นเดียวกับกรณี FTA ญี่ปุ่น-ฟิลิปปินส์ ส่วนอินโดนีเซียมีข้อผูกพันต้องลดภาษีสินค้าเหล็กที่ใช้ในการผลิตรถยนต์เป็น ๐% ทันที และเนื่องจากญี่ปุ่นนำเข้าก๊าซธรรมชาติจำนวนมากจากอินโดนีเซีย ญี่ปุ่นจึงต้องการให้มีบทบาทสัญญาเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานในประเทศ โดย ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันเรื่องการส่งเสริมการลงทุนและการอำนวยความสะดวกทางการค้าในสินค้าพลังงานและแร่ธาตุ รวมทั้งการไม่ห้ามหรือจำกัดการนำเข้า/ส่งออกสินค้าดังกล่าว และในกรณีที่มีการออกหรือเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง คู่ภาคีจะต้อง แจ้ง ให้คู่ ภาคี อีกฝ่าย ทราบ ล่วงหน้า และเปิดโอกาสให้มีหารือ กัน นอกจากนี้ ยังมีการ จัดตั้ง คณะอนุกรรมการดำเนินการภายใต้ JIEAP เพื่อทำหน้าที่ติดต่อประสานงาน แลกเปลี่ยนข้อมูล ทบทวน ติดตาม และหารือประเด็นต่างๆร่วมกัน

๒) การทำเขตการค้าเสรี (FTA) อินโดนีเซีย – สหรัฐอเมริกา (อยู่ระหว่างการหารือ/ศึกษา)

ในปี ๒๕๔๕ อินโดนีเซียและสหรัฐฯ ได้จัดทำกรอบความตกลงทางการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Framework Agreement: TIFA) เพื่อใช้เป็นกรอบในการเจรจา FTA ระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม การเจรจา FTA อินโดนีเซีย-สหรัฐฯ ได้หยุดชะงักไปนานถึง ๔ ปี และเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ รัฐบาลอินโดนีเซียได้ประกาศเดินหน้านำ การเจรจา FTA กับสหรัฐฯ อีกครั้ง จากแรงผลักดันของภาคเอกชน (แตกต่างจาก FTA ญี่ปุ่น-อินโดนีเซีย ซึ่งมาจากแรงผลักดันของภาครัฐ) โดยทั้งสองฝ่ายตกลง เริ่มศึกษาถึง ประโยชน์และผลกระทบจากการทำ FTA ร่วมกันก่อน

ปัจจุบัน สหรัฐฯ เป็นประเทศคู่ค้าสำคัญอันดับ ๔ ของอินโดนีเซีย รองจากญี่ปุ่น จีน และ สิงคโปร์ มีมูลค่าการค้าประมาณ ปีละ ๒๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยอินโดนีเซียเป็นฝ่ายได้ดุลการค้ากับ สหรัฐฯค่อนข้างมาก สินค้าสำคัญที่อินโดนีเซียส่งออกไปสหรัฐฯ ได้แก่ ยางพารา สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม เครื่องจักรกล น้ำมันเชื้อเพลิง ปลาและอาหารทะเล รองเท้า และเฟอร์นิเจอร์

แม้ว่า ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก หรือ Trans-Pacific Partnership (TPP) ซึ่งมีสหรัฐฯเป็นผู้ริเริ่มและแกนนำในการเจรจาได้รับความสนใจมากขึ้น จนถึงปัจจุบัน TPP ประกอบด้วย สมาชิกรวม ๙ ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิว ซีแลนด์ เปรู ชิลี สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน ดารุสซาลาม และเวียดนาม โดยมี ๔ ใน ๙ ประเทศเป็นสมาชิกอาเซียน แต่ในช่วงการประชุม East Asia Summit ณ เมืองบาห์ลี เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ ประธานาธิบดีอินโดนีเซียได้ยืนยันท่าทีของอินโดนีเซีย ว่ายังไม่พร้อมที่จะเข้าร่วมในการเจรจา TPP เนื่องจากอินโดนีเซียยังไม่ได้ศึกษาถึงประโยชน์และผลกระทบที่จะได้รับ รวมทั้ง จำเป็นต้องจัดอุปสรรคทางเศรษฐกิจในประเทศก่อน

๓) การทำเขตการค้าเสรี (FTA) ของอินโดนีเซียกับประเทศอื่นๆ

ปัจจุบัน อินโดนีเซียยังอยู่ระหว่างการเจรจา FTA กับประเทศคู่ค้าสำคัญ ๒ ประเทศ และ ๑ กลุ่มเศรษฐกิจ ได้แก่ ออสเตรเลีย ปากีสถาน และ สมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป (European Free Trade Association: EFTA) นอกจากนี้ ยังอยู่ระหว่างการหารือและศึกษาความเป็นไปได้ในการจัด FTA กับอีก ๓ ประเทศ ได้แก่ อินเดีย ชิลี และเกาหลีใต้

๗. ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย - อินโดนีเซีย

ภาครัฐบาล

๑. สนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (๓ มีนาคม ๒๔๙๗)
๒. ความตกลงว่าด้วยการบริการทางอากาศ (๘ มีนาคม ๒๕๑๐)
๓. ความตกลงว่าด้วยการแบ่งเขตไหล่ทวีปในตอนเหนือของช่องแคบมะละกาและในทะเลอันดามัน (๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๔)
๔. สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (๙ มิถุนายน ๒๕๑๙)
๕. ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการศาล (๘ มีนาคม ๒๕๒๑)
๖. ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน (๒๕ มีนาคม ๒๕๒๔)
๗. ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านป่าไม้ (๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๗)
๘. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านถ่านหิน (๑๒ มกราคม ๒๕๓๓)
๙. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ การวิจัย และเทคโนโลยี (๒๕๓๓)
๑๐. ความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการไทย-อินโดนีเซีย และมีการจัดตั้ง คณะกรรมการร่วม (Joint Committee: JC) (๑๘ มกราคม ๒๕๓๕)
๑๑. ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการเกษตร (๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ ปรับปรุงแก้ไขปี ๒๕๓๙)
๑๒. ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑)
๑๓. พิธีสารว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้าและการท่องเที่ยว (๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔)
๑๔. ความตกลงวัฒนธรรมไทย-อินโดนีเซีย (๑๗ มกราคม ๒๕๔๕)
๑๕. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านประมงไทย-อินโดนีเซีย (๑๗ มกราคม ๒๕๔๕)
๑๖. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว (๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๖)
๑๗. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการเกษตร (๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๘)
๑๘. ความตกลงทางการค้า (Bilateral Trade Agreement) ไทย-อินโดนีเซีย (๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

ภาคเอกชน

๑. ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหอการค้าไทย- อินโดนีเซีย (Agreement of Cooperation between The Indonesia Chamber of Commerce and Industry and the Joint Standing Committee on Commerce, Industry and Banking) ว่าด้วยด้านการค้า อุตสาหกรรม การเงินและการธนาคาร (๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑)
๒. ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหอการค้าไทย- อินโดนีเซีย (Agreement of Cooperation between The Indonesia Chamber of Commerce and Industry and The Thai Chamber of Commerce) (๒๓ เมษายน ๒๕๔๕)
๓. บันทึกความเข้าใจเพื่อการจัดตั้งสภาธุรกิจไทย - อินโดนีเซีย (Thai-Indonesian Business Council) (๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๖) โดยมีพิธีการลงนามที่กระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน และมีการประชุมร่วมระหว่างสภาธุรกิจไทย- อินโดนีเซีย และอินโดนีเซีย- ไทย มาแล้ว

๒ ครั้ง ครั้งแรก ที่อินโดนีเซีย เมื่อ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๗ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยทั้งสองฝ่ายมีข้อตกลงร่วมในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกัน และครั้งที่ ๒ เมื่อ ๓๑ ตุลาคม -๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ กรุงเทพฯ

การค้าระหว่างไทย - อินโดนีเซีย

การค้ารวม อินโดนีเซียเป็นคู่ค้าอันดับที่ ๓ ของไทยในอาเซียนรองจากมาเลเซียและสิงคโปร์ และเป็นคู่ค้าอันดับที่ ๗ ของโลก การค้าของไทยกับอินโดนีเซีย ในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา (๒๕๕๑-๒๕๕๔) มีมูลค่าเฉลี่ยปีละ ๑๑,๕๑๕.๑๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๔๗.๓ ต่อปี โดยในปี ๒๕๕๔ การค้ารวมไทย-อินโดนีเซีย มีมูลค่า ๑๗,๔๔๗.๘๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปี ก่อนร้อยละ ๓๓.๘๒ โดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ามูลค่า ๒,๗๐๘.๑๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

การส่งออก อินโดนีเซียเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ ๓ ของไทยในอาเซียนรองจากมาเลเซียสิงคโปร์ และเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ ๗ ของไทยกับโลก ในระยะ ๔ ปีที่ผ่านมา (๒๕๕๒-๒๕๕๔) การส่งออกของไทยไปอินโดนีเซียมีมูลค่าเฉลี่ยปีละ ๗,๑๐๔.๐๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒๔.๙ ต่อปี ในปี ๒๕๕๔ ไทยมีการส่งออกไปยังอินโดนีเซียมูลค่า ๑๐,๐๗๘.๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปี ก่อนร้อยละ ๓๗.๒ สินค้าส่งออกของไทยไปอินโดนีเซียที่เพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ ข้าว เม็ดพลาสติก ผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลัง เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ และเคมีภัณฑ์

สินค้าส่งออกของไทยที่สำคัญ ๑๐ อันดับแรก ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เม็ดพลาสติก เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ น้ำตาลทราย เคมีภัณฑ์ ข้าว เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เป็นต้น

การนำเข้า อินโดนีเซียเป็น แหล่งนำเข้าอันดับที่ ๓ ของไทยในอาเซียนรองจากมาเลเซียและสิงคโปร์ และเป็น แหล่งนำเข้าอันดับที่ ๑๑ ของไทยจากทั่วโลก ในระยะ ๔ ปีที่ผ่านมา (๒๕๕๑-๒๕๕๔) การนำเข้าของไทยจากอินโดนีเซียมีมูลค่าเฉลี่ยปีละ ๕,๕๖๘.๐๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยในปี ๒๕๕๔ ไทยมีการนำเข้าจากอินโดนีเซีย มูลค่า ๗,๓๖๙.๘๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปี ก่อนร้อยละ ๒๙.๔๗ สินค้าที่ไทยนำเข้าจากอินโดนีเซีย เพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ เรือและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช เคมีภัณฑ์ สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ และถ่านหิน

สินค้านำเข้าของไทยที่สำคัญ ๑๐ อันดับแรก ได้แก่ สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ ถ่านหิน เรือและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ น้ำมันดิบ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช และรถยนต์นั่ง เป็นต้น

๘. ประเด็นปัญหาการค้าระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย

๑) รัฐบาลอินโดนีเซียกำหนดมาตรการทางการค้าซึ่งเป็นการกีดกันทางการค้าหลายมาตรการ ได้แก่ มาตรการห้ามนำเข้า มาตรการใบอนุญาตนำเข้า มาตรการขึ้นทะเบียน ออย . และมาตรการสุขอนามัย รวมทั้งมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด และมาตรการ Safeguards

๒) ระบบราชการของอินโดนีเซียมีความซับซ้อน ยุ่งยาก มีหลายขั้นตอน โดยเฉพาะในเรื่องการนำเข้าสินค้า การจำหน่ายสินค้านำเข้า พิธีการด้านศุลกากร ซึ่งเป็นต้นทุนทางการค้าที่สูงมาก

๓) กฎหมายและกฎระเบียบของอินโดนีเซีย ไม่มีความชัดเจนและโปร่งใส ไม่มีกฎหมายที่ชัดเจน และเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน

๔) อินโดนีเซียกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาการลักลอบนำเข้า โดยให้ผู้นำเข้าสินค้าข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง น้ำตาล สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอและผลิตภัณฑ์ ของเล่น และรองเท้า ต้องมีบัตรรหัสประจำตัวพิเศษเฉพาะ (Special Importer Identification Code Number: NPIK) สำหรับการนำเข้าสินค้านี้ดังกล่าว เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ใช้เวลาออกบัตร ๑๐ วัน มีอายุ ๕ ปี นับจากวันออกบัตร โดยเสียค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าธรรมเนียมอากรในการยื่นขอบัตรพิเศษ และต้องรายงานจำนวน การนำเข้าข้าวทุกเดือน โดยอินโดนีเซียแจ้งว่า กฎระเบียบดังกล่าวมีเพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบนำเข้า

๕) รัฐบาลอินโดนีเซียได้ประกาศใช้กฎระเบียบการนำเข้าผักและผลไม้ (“Technical Condition and action of plant quarantine to import fresh fruits and vegetable into Indonesia Territory”) เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๙ ซึ่งมีผลทำให้ผู้นำเข้าต้องกรอกรายละเอียดชนิดและปริมาณผลไม้ที่จะนำเข้า ๑ สัปดาห์ก่อนการนำเข้า เพื่อผู้นำเข้าจะได้ประสานให้ผู้ส่งออกปฏิบัติตามก่อนการส่งออก โดยการนำเข้าผลไม้ ๔๒ ชนิด เช่น ทูเรียน ชมพู่มะขามหวาน ลำไย ฯลฯ ผู้ส่งออกไทยจะต้องประสานแจ้งเจ้าหน้าที่ Quarantine ไทยให้แจ้งในใบ Phytosanitary Certificate ว่าผลไม้ไทยปลูกในพื้นที่ที่ปลอดจากแมลงวันทอง ยกเว้นฝรั่ง ที่ต้องผ่าน Treatment ๑ ใน ๓ วิธี คือ Cold treatment, Hot treatment หรือ Fumigation ก่อนส่งออก

๖) รัฐบาลอินโดนีเซีย โดยกระทรวงเกษตรได้ออกกฎกระทรวง “Regulation of Minister of Agriculture Number ๘๙/Permentan/OT. 140/12/2011” ในการควบคุมการนำเข้าสินค้าประเภท Horticultural Commodities จำนวน ๕๐ รายการ เพื่อปกป้องชาวสวนในประเทศ โดยส่งผลให้มีการควบคุมการนำเข้าใน ๓ ส่วน คือ ๑) ชนิดของสินค้า ๒) ท่าเรือที่นำเข้า และ ๓) วิธีการขนส่ง จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๕ ผลกระทบจากกฎกระทรวงฯ ดังกล่าว ทำให้ผู้ส่งออกสินค้าผักผลไม้ไม่สด สามารถส่งไปยังท่าเรือกรุงจาการ์ตา ซึ่งเป็นท่าเรือหลักในการนำเข้าผลไม้สดจากไทย และให้ใช้ท่าเรือสุราบายา เมดาน และ มากาสซาร์แทน โดยท่าเรือทั้งสามดังกล่าวไม่มีความพร้อมในการรองรับตู้คอนเทนเนอร์จำนวนมาก รวมทั้งด้านห้องเย็นสำหรับรองรับผลไม้สด ตลอดจนถึงทางโลจิสติกส์ ยังมีปัญหาอยู่ ทำให้ต้องเสียเวลาในการขนส่งเพิ่มขึ้น ๕-๗ วัน มีต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓๐

๙) กฎหมายแรงงานของอินโดนีเซีย เอื้อประโยชน์ให้กับแรงงานอินโดนีเซียเป็นอย่างมาก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าไปลงทุน หากแก้ไขปัญหานี้ได้การค้ำระหว่างกันจะขยายตัว วีกมาก ประกอบกับกฎระเบียบของอินโดนีเซีย มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การออกกฎหมาย และการยกเลิกกฎหมายทำได้ง่าย ทำให้นักลงทุนปรับตัวไม่ทัน

๑๐) การแข่งขันที่สูงขึ้นในตลาดอินโดนีเซีย เนื่องจากผู้บริโภครวมกลุ่มนิยมสินค้าราคาถูก จึงมีการแข่งขันของสินค้าราคาถูกจากจีน เวียดนาม และอินเดีย

๑๑) รัฐสภาอินโดนีเซียได้ให้ความเห็นชอบร่างแก้ไขปรับปรุงกฎหมายประมงอินโดนีเซีย ตามที่กระทรวงกิจการทางทะเลและประมงอินโดนีเซียนำเสนอแก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสามารถทำลายเรือประมงโดยการเผาหรือจมได้ พื้นที่ที่มีใช้สัญชาติอินโดนีเซีย ที่เข้าไปทำประมงในเขตน่านน้ำอินโดนีเซียโดยผิดกฎหมาย หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการตรวจค้นจับกุมและสืบสวนคดีด้านการประมง พบหลักฐานเบื้องต้นที่พอเพียงและเชื่อได้ว่ากระทำความผิดกฎหมายจริง เพื่อเป็นการสร้างความหลากหลายให้กับเรือประมงอื่นๆ ซึ่งกฎหมายประมงประเทศอินโดนีเซียฉบับปรับปรุงนี้ถือว่ามีความรุนแรงมากในการให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตัดสินคดีแทนศาลได้ ทำให้เจ้าของเรือประมงไม่สามารถที่จะสู้คดีในชั้นศาลได้ นอกจากนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดเพิ่มโทษอย่างหนักแก่ผู้ปลอมแปลง เอกสารใบอนุญาตต่างๆ และผู้ใช้เอกสารปลอมดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นใบอนุญาตทำธุรกิจประมง (SIUP) ใบอนุญาตจับสัตว์น้ำ (SIPI) และใบอนุญาตขนส่งสัตว์น้ำ (SIKPI) เป็นต้น

๑๒) ปัญหาอุปสรรคในการขึ้นทะเบียนยาในอินโดนีเซีย ตาม DECREE OF THE MINISTER OF HEALTH REPUBLIC OF INDONESIA NO 1010/MENKES/PER/XI/2008 ON DRUG REGISTRATION ได้แก่

(๑) การกำหนดคุณสมบัติยานำเข้าว่า ต้องมีอัตราประโยชน์สูงกว่ายาที่ผลิตในประเทศ และเป็นยาที่ไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ ซึ่งถือเป็นการเลือกปฏิบัติ

(๒) การขึ้นทะเบียนตำรับยานำเข้า สามารถทำได้เฉพาะอุตสาหกรรม ยาในประเทศ (local pharmaceutical industry) เท่านั้น ทำให้ผู้ส่งออกยาไปยังอินโดนีเซียจำเป็นต้องให้ข้อมูลตำรับยาซึ่งถือเป็นความลับทางการค้าแก่อุตสาหกรรมยาในประเทศอินโดนีเซีย

(๓) หากมีการว่าจ้างอุตสาหกรรมยาในประเทศให้ดำเนินการตามข้อ (๒) แล้ว จะต้องมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและมีการผลิตยาดังกล่าวในประเทศอินโดนีเซียอย่างน้อย ๕ ปี

นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังมีขั้นตอนการขึ้นทะเบียนยาที่ยุ่งยากและล่าช้า (นานกว่า ๖ เดือน) รวมทั้งยังไม่มีความปลอดภัย

๙. ประเด็นปัญหาการค้าข้าว

(๑) อินโดนีเซียมีนโยบาย การห้ามนำเข้าข้าว (ยกเว้นข้าว Basmati จากอินเดีย และข้าวเมล็ดสั้นจากสหรัฐฯ และญี่ปุ่น) ตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรที่เริ่มใช้นโยบายพึ่งพาตนเอง โดยจะนำเข้าข้าวได้

เฉพาะในกรณีที่ผลผลิตภายในประเทศไม่เพียงพอ หรือในกรณีที่สต็อกข้าวรัฐบาลต่ำกว่า ๑ ล้านเมตริกตัน และราคาข้าวชนิดปานกลางสูงกว่า ๓,๕๐๐ รูเปียต่อกิโลกรัม

(๒) การนำเข้าข้าวเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคา สภาพการณ์ฉุกเฉินสำหรับประชาชนที่ยากจน และความไม่มั่นคงด้านอาหาร มีการกำหนดเงื่อนไขการนำเข้า คือ

- การนำเข้าต้องเป็นข้าวหัก ไม่เกินร้อยละ ๒๕
- การนำเข้าสามารถนำเข้าได้ในช่วงเวลา ที่มีใช้ช่วงเวลา ๑ เดือนก่อนฤดูกาลเก็บเกี่ยว ในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว และในช่วง ๒ เดือนหลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยว โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร เป็นผู้กำหนดช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว
- การนำเข้าข้าวจะต้องดำเนินการโดย BULOG Public Company เท่านั้น ซึ่งต้องยื่นเรื่องขออนุญาตและได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีการค้านำก่อน

(๓) การนำเข้าข้าวสำหรับความต้องการพิเศษ มีการกำหนดเงื่อนไขการนำเข้า ดังนี้

- อนุญาตให้นำเข้าข้าวบางประเภท เช่น ข้าวหอมมะลิไทย ซึ่งกำหนดให้มีข้าวหัก ไม่เกินร้อยละ ๕
- การนำเข้าข้าวดังกล่าวต้องนำเข้าผ่านผู้นำเข้าที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีกระทรวงการค้า อินโดนีเซีย ซึ่งผู้นำเข้าต้องยื่นเรื่องขออนุญาตต่ออธิบดีกรมการค้าต่างประเทศของอินโดนีเซีย
- ข้าวที่นำเข้าจะต้อง บรรจุ หีบห่อ และระบุข้อมูลที่ชัดเจน เช่น ชนิดและปริมาณข้าว จำนวนข้าวหัก ประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดสินค้า ชื่อที่อยู่ของผู้นำเข้า

(๔) ด้านการตลาด ตลาดข้าวในอินโดนีเซียเป็นตลาดที่เน้นด้านราคา โดยเวียดนามเป็นคู่แข่งที่สำคัญ ตลาดข้าวในอินโดนีเซียสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ตลาด คือ

ตลาดข้าวขาว เป็นตลาดข้าวที่อินโดนีเซียมีการบริโภคในชีวิตประจำวัน ต้องแข่งขันกับข้าวเวียดนาม ซึ่งราคาของไทยจะสูงกว่า ข้าวไทยจึงไม่สามารถแข่งขันได้

ตลาด specialized เช่น ข้าวเหนียว ข้าวหอมมะลิ ปัจจุบัน ไทยมีส่วนแบ่งในตลาดแต่ไม่มากนักและยังต้องแข่งขันกับเวียดนาม โดยข้าวไทยแพง กว่าข้าวเวียดนามประมาณ ๓๐๐ - ๔๐๐ เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน เมื่อเทียบกับข้าวหอมของเวียดนาม

๑๐. โอกาสและช่องทางขยายการค้า

๑) เป็นตลาดที่มีศักยภาพ และมีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาค โดยมีประชากร กว่า ๒๔๐ ล้านคน หรือเกือบครึ่งหนึ่งของตลาดอาเซียน

๒) ประชาชนที่มีฐานะดีมีประมาณร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั้งหมด มีกำลังซื้อสูงมาก

๓) ประเทศอยู่ระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และมีอัตรา การขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง จึงมีความต้องการสินค้า โดยเฉพาะสินค้าทุนและสินค้าอุปโภคบริโภค

๔) สินค้าไทยที่มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดอินโดนีเซีย ได้แก่ สินค้าอาหารทุกประเภท โดยเฉพาะผลไม้ไทย เช่น ทุเรียน ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง ส้มโอ ฝรั่ง และชมพู เนื่องจากผลไม้ไทยบางชนิด ไม่สามารถปลูกได้ในอินโดนีเซีย หรือมีรสชาติแตกต่างจากผลไม้พื้นเมืองของอินโดนีเซีย (คนอินโดนีเซียนิยมบริโภคผลไม้ไทยมาก ผลไม้อะไรที่มีรสชาติดีจะเรียกว่าเป็นพันธุ์บางกอก) นอกจากนี้ อาหารสำเร็จรูป เช่น เครื่องปรุงรส อาหารกระป๋อง (ปลากระป๋อง ผลไม้กระป๋อง) น้ำผลไม้ ของขบเคี้ยว บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป เป็นต้น ซึ่งสินค้าจากไทยในความรู้สึกของชาวอินโดนีเซียจะเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดี สำหรับ ข้าวและน้ำตาลถือเป็นสินค้าที่มีศักยภาพของไทย

นอกจากสินค้าประเภทอาหาร ยังมีสินค้าอุตสาหกรรมของไทยที่มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดอินโดนีเซีย ได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องยนต์ เครื่องจักร /ชิ้นส่วน เหล็ก เคมีภัณฑ์ พลาสติก เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้า วัสดุก่อสร้าง และเครื่องสำอาง เป็นต้น

๕) ธุรกิจบริการของไทยที่นับว่ามีศักยภาพและมีโอกาสในตลาดนี้ ได้แก่ การท่องเที่ยว เนื่องจากประเทศไทยอยู่ไม่ไกลจากอินโดนีเซีย มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายจำนวนมาก ซึ่งคนอินโดนีเซียมีความรู้สึกที่ดีกับประเทศไทย และธุรกิจด้านการแพทย์ เนื่องจากการบริการด้านการแพทย์ในอินโดนีเซียไม่ได้มาตรฐาน ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับ และมีราคาสูงมาก ผู้มีฐานะดีของอินโดนีเซียจึงนิยมเดินทางไปใช้บริการด้านการแพทย์ในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์

อย่างไรก็ตาม การทำธุรกิจกับอินโดนีเซีย ไม่ควรเป็น Joint Venture ควรเป็นการลงทุน ๑๐๐ % หรือค้าขายระหว่างกันจะปลอดภัยกว่า และควรมีที่ปรึกษากฎหมาย ซึ่งควรเป็นคนสิงคโปร์ จะรู้กฎหมายของอินโดนีเซียได้ดีกว่า เนื่องจากคนสิงคโปร์เข้าไปลงทุนในอินโดนีเซียมาก

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
สำนักอาเซียน
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕